

Kommissionens arbetsprogram 2011

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet gav den 16 december 2010 bl.a. arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över *Kommissionens arbetsprogram 2011*, KOM (2010) 623 slutlig. Arbetsmarknadsutskottet behandlar i yttrandet framför allt de förslag i kommissionens arbetsprogram som berör utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Bakgrund

I *Kommissionens arbetsprogram 2011*, KOM(2010) 623 slutlig, sammanfattar Europeiska kommissionen hur de politiska riktlinjerna ska genomföras i praktiken. Till arbetsprogrammet bifogas tre bilagor: en lista över strategiska initiativ för antagande under 2011, en vägledande tabell över initiativ under övervägande för perioden 2011–2014 och en lista över rullande förenklingsprogram och initiativ för att minska den administrativa bördan för perioden 2011–2014.

Av de strategiska initiativ som aviseras för 2011 har två preliminärt bedömts falla inom arbetsmarknadsutskottets beredningsområde: ett lagstiftningsinitiativ om utstationering av arbetstagare och en översyn av arbetstidsdirektivet (direktiv 2003/88).

Utskottets ställningstagande

De närmaste åren kommer EU:s arbetsmarknad att ställas inför strukturella problem vars ursprung fanns redan före krisen. Många medlemsstater har ända sedan 1990-talet fått leva med en relativt hög arbetslöshet trots goda tider. Ungdomsarbetslösheten är en särskild utmaning för flera av EU:s medlemsstater. De finansiella svårigheter som många av Europas länder genomgår i krisens spår kan göra att nödvändiga strukturförändringar framstår som svårare på kort sikt men desto angelägnare för en positiv utveckling på lång sikt.

Utskottet noterar att arbetslöshetsnivån för EU som helhet inte har sjunkit under 2010 utan i december låg kvar på ca 10 % enligt uppgifter från den europeiska statistikmyndigheten Eurostat (Euroindicators 18/2011). Samtidigt finns det enligt utskottets mening anledning att välkomna att Sverige utgör ett positivt undantag, med en av de snabbast sjunkande arbetslöshetsnivåerna, från 8,9 % i december 2009 till 7,8 % i december 2010.

För att möta den dubbla utmaningen med en åldrande befolkning och en hög andel utanför arbetskraften måste EU använda sin arbetskraftspotential fullt ut. Det gäller att långsiktigt öka tillgången på arbetskraft med full sysselsättning som mål. En ökad sysselsättningsgrad kommer att få dubbel effekt genom att såväl stimulera möjligheterna för tillväxt som förbättra de långsiktiga offentliga finanserna. På det sättet kan man behålla och förbättra välfärden och öka den sociala sammanhållningen. Sysselsättning är det bästa botemedlet mot social utslagning, både för den enskilda människan och för samhället i stort.

Utskottet anser att det framför allt är medlemsländerna som måste anta denna utmaning. Sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken är och bör förbli ett nationellt ansvar. Medlemsländerna kan dock hitta inspiration till förbättring och nya angreppssätt på europeisk nivå genom den öppna samordningsmetoden. Samarbetet bör behålla sin karaktär av fritt tankeutbyte.

En öppen arbetsmarknad

Mot bakgrund av behovet av att långsiktigt säkra tillgången på arbetskraft bör en ökad rörlighet på arbetsmarknaden ses som något positivt. Europa bör enligt utskottets mening bejaka en öppnare arbetsmarknad, både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Utskottet kan konstatera att farhågorna om massiv social dumpning och s.k. social turism i samband med EU:s utvidgning visade sig vara felaktiga. Inte minst med tanke på den åldrande befolkningen kommer Europas länder att vara i behov av att människor från andra länder vill arbeta i unionens medlemsländer.

Steg som tas för att underlätta den fria rörligheten för arbetskraften är därför välkomna. Utskottet finner det positivt att kommissionen i flaggskeppsinitiativet "En agenda för ny kompetens och arbetstillfällen" lyfter fram arbetskraftsinvandringens bidrag för att möta arbetsmarknadens behov. Utskottet anser dock att det hade varit önskvärt att kommissionen än tydligare hade betonat vikten av en väl fungerande integration av utrikes födda för att möta de långsiktiga utmaningar på sysselsättningsområdet som EU står inför. Positivt är även att kommissionen 2012 beräknas komma med ett förslag till ett rättsligt instrument om åtgärder för att säkra att medlemsstaterna respekterar rättigheterna för migrerande arbetstagare från EU-länder i relation till principen om fri rörlighet för arbetstagare.

Det är samtidigt, enligt utskottets mening, en viktig princip att medlemsstaterna inom ramen för EU-rätten har möjlighet att värna och utveckla sina respektive arbetsmarknadsmodeller. Enligt Lissabonfördraget ska EU respektera medlemsländernas nationella identitet som den kommer till uttryck i deras politiska och konstitutionella grundstrukturer. På så sätt ska medlemsstaterna kunna bidra till att fördelarna med arbetskraftens fria rörlighet förenas med ett socialt ansvar och goda arbetsförhållanden.

I anslutning till detta noterar utskottet att kommissionen aviserar ett lagstiftningsinitiativ som syftar till att förbättra genomförandet och efterlevnaden av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare. Kommissionen gör enligt utskottets mening rätt i att koncentrera ansträngningarna på att förbättra tillämpningen och genomförandet av det nuvarande direktivet. Bland EU:s medlemsstater finns många olika arbetsmarknadsmodeller och olika syn på den rimliga balansen mellan den fria rörligheten för tjänster och arbetstagares rättigheter. Utskottet ser därför ingen anledning att ifrågasätta den uppfattning som tidigare framförts till utskottet av regeringsföreträdare att en omförhandling av direktivet skulle kunna leda till ett resultat som inte vore en förbättring ur svensk synvinkel.

När det gäller översynen av arbetstidsdirektivet noterar utskottet att kommissionen gör bedömningen att det i sak rådde enighet i första etappens samråd mellan arbetstagar- och arbetsgivarföreträdare på EU-nivå om att de nuvarande arbetstidsreglerna måste ändras så snart som möjligt. Parterna hade emellertid inget gemensamt önskemål om att börja förhandla. I den andra etappen av samrådet, som väntas bli klar i slutet av februari 2011, ombeds parterna ta ställning till två alternativa tillvägagångssätt – en begränsad respektive en heltäckande översyn – och till ett antal delfrågor. Med ledning av svaren kommer kommissionen att göra en konsekvensbeskrivning och under tredje kvartalet 2011 återkomma med ett förslag till ny utformning av direktivet. Arbetsmarknadens parter kan dock själva inleda förhandlingar, vilket kommissionen i så fall anpassar sin tidsplan och sitt förslag till.

Utskottet kan konstatera att den svenska linjen i förhandlingarna hela tiden har varit att direktivet måste ge större utrymme för arbetsmarknadens parter att reglera arbetstidsfrågor i kollektivavtal. Det bör, enligt utskottets mening, även fortsättningsvis vara utgångspunkten när förhandlingarna inom EU:s institutioner inleds. Först måste emellertid utfallet av det pågående samrådet avvaktas.

En arbetsmarknad för alla

Att ta vara på varje människas bidrag till samhällsgemenskapen och sträva efter att varje kvinna och man ges möjlighet och incitament att etablera sig på arbetsmarknaden bör, enligt utskottets mening, vara centrala utgångspunkter för EU:s politik. Arbete skapar fria och självständiga människor, som har makt att bestämma över sina egna liv. Utskottet kan konstatera att betydligt färre kvinnor än män har denna möjlighet. År 2009 var sysselsättningsgraden för europeiska kvinnor i ålderskategorin 15–64 år 58,6 % enligt Eurostats statistik, medan den var 70,7 % för män i samma ålder: en skillnad på drygt 12 procentenheter. Att öka etableringsgraden för kvinnor är också nödvändigt för att göra Europa till en konkurrenskraftig ekonomi med hög tillväxt och sysselsättning. Utskottet välkomnar därför att prioriteringarna i kommissionens förslag till strategi för jämställdhet för 2010–2015 över lag ligger väl i linje med den svenska jämställdhetspolitiken. Samtidigt anser utskottet att det – mot bakgrund av vikten av att öka kvinnors sysselsättningsgrad för att kunna uppnå Europa 2020-strategins mål – vore önskvärt att kommissionen på ett tydligare sätt lät ett jämställdhetsperspektiv genomsyra även de centrala *sysselsättningspolitiska* initiativen.

Även i övrigt kräver den demografiska utvecklingen att outnyttjad arbetskraft i medlemsländernas ekonomier bättre tas till vara och att alla människor ges chansen att bidra i en arbetsgemenskap. Utskottet anser att tröskeln in på arbetsmarknaden måste sänkas för exempelvis funktionsnedsatta. Personer med funktionsnedsättningar bör enligt utskottets mening ha samma rätt som andra att delta i arbetslivet.

När det gäller ungdomars väg till arbete anser utskottet att det är av särskild vikt att identifiera och fånga upp den grupp unga som riskerar att permanent utestängas från arbetsmarknaden. Utskottet vill därför betona vikten av bra utbildningssystem i Europa, utbildningssystem som stimulerar även svagare elever att fullfölja sin skolgång och som – genom exempelvis lärlingssystem och möjligheter till praktik – underlättar övergången mellan skola och arbetsliv. Utskottet välkomnar flertalet av de insatser som kommissionen aviserade i flaggskeppsinitiativet ”Unga på väg”. Initiativet innehåller emellertid även förslag till insatser där det är viktigt att ta hänsyn till medlemsstaternas olika traditioner på arbetsmarknaden vad gäller bl.a. lönebildning och parternas roll. Som utskottet framförde vid en överläggning med regeringen enligt 10 kap. 4 § RO den 18 oktober 2010 bör det i kommande förhandlingar understrykas att det i Sverige är arbetsmarknadens parter som fastställer lönerna i kollektivavtal. Utskottet delar den uppfattning som regeringen framförde vid överläggningen att det förslag om särskilda lagstadgade minimilöner för ungdomar som läggs fram i initiativet bör avvisas.

Utskottet vill också framhålla en god arbetsmiljö som ett viktigt konkurrensmedel i framtidens globala ekonomi. Förutom att det leder till bättre hälsa och ett längre arbetsliv för de enskilda arbetstagarna kan man förvänta sig positiva produktivitetseffekter av en god arbetsmiljö. Utskottet välkomnar därför att kommissionen aviserar flera förslag med sikte på en förbättrad arbetsmiljö. Dit hör den nya arbetsmiljöstrategin för åren 2013–2020 liksom förslag om exempelvis åtgärder mot tobaksrök och mot cancerogena ämnen.

Stockholm den 8 februari 2011

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Raimo Pärssinen (S), Katarina Brännström (M), Patrik Björck (S), Hans Backman (FP), Ann-Christin Ahlberg (S), Annika Qarlsso (C), Johan Andersson (S), Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP), Lars-Axel Nordell (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Josefin Brink (V), Jenny Petersson (M) och Kerstin Nilsson (S).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S) anför:

Europas framtid ligger inte i att konkurrera med låga löner utan med kompetens. Det kräver offentliga investeringar i utbildning, forskning och innovationsfrämjande insatser. Stark konkurrenskraft är för oss socialdemokrater förknippad med ett väl fungerande arbetsrättsligt skydd för arbetstagarerna, trygga anställningar och goda arbetsvillkor. Framtidens EU måste vara ett socialt EU. Samtidigt är det viktigt att slå fast att medlemsländerna själva ska behålla ansvaret för sysselsättningspolitiken och välfärdspolitiken.

Inför 2011 präglas EU av stora ekonomiska svårigheter och en alarmrande hög arbetslöshet. Även om det finns positiva tecken på återhämtning av ekonomin antas tillväxten inom EU-området bli mycket låg det kommande året.

Den höga arbetslösheten riskerar att leda till en tudelning av samhället där en stor och växande grupp mer eller mindre permanent ratas på arbetsmarknaden och hänvisas till ett liv i fattigdom. Särskilt allvarligt är att ungdomsarbetslösheten i hela EU, men i synnerhet i Sverige, ligger på en mycket hög nivå. De ungdomar som saknar tillräcklig kompetens från skolan riskerar att få mycket svårt att ta sig in på arbetsmarknaden även när tillväxten tar fart. Ungdomarnas framtidstro och möjligheter är EU:s viktigaste tillgång. Insatser för att minska klyftorna i samhället, höja kvaliteten och förbättra resultaten i skolan liksom investeringar för att skapa nya chanser för dem som hoppat av skolan eller hamnat snett, är helt nödvändiga.

För att klara konkurrensen på den globala marknaden ställs EU inför flera stora utmaningar. En av dem gäller arbetskraftens kompetens och rörlighet. Fram till 2020 förväntas antalet arbetstillfällen för högutbildade öka med 16 miljoner i EU medan antalet arbetstillfällen för lågutbildade kommer att minska med ca 12 miljoner. En annan stor utmaning utgörs av den demografiska utvecklingen med en snabbt åldrande befolkning.

Kommissionens arbetsprogram för 2011 pekar ut återhämtningen efter finanskrisen, tillväxt och fler jobb som nyckelområden. Programmet innehåller inga konkreta förslag som det finns anledning att ta ställning till. Men vi vill i det här sammanhanget lyfta fram de prioriteringar vi vill se i EU-samarbetet, och vi vill markera vår ståndpunkt när det gäller de två lagstiftningsinitiativ som planeras under 2011.

Prioriteringar

- Aktiv arbetslöshetsbekämpning: Att bekämpa arbetslösheten måste ges högsta prioritet inom EU. Risken för att människor permanent ställs utanför arbetsmarknaden och hänvisas till ett marginaliserat liv i fattigdom måste tas på största allvar. Den öppna samordningsmetoden bör användas för att stimulera till att lära av framgångsrika sätt att arbeta. Arbetslösheten bekämpas inte med sämre villkor utan med en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i välfärd och företagande. En modern arbetsmarknadspolitik måste investera i kunskap för rörlighet och konkurrenskraft. Särskilt fokus bör ligga på att bekämpa ungdomsarbetslösheten. En utbredd arbetslöshet bland ungdomar är ett av de allvarligaste hoten mot tillväxt och sysselsättning. Det krävs kraftfulla åtgärder för att ge arbetslösa ungdomar chansen att etablera sig på arbetsmarknaden genom utbildning och praktik som leder till jobb.
- Konkurrera med kompetens: Förmågan att utveckla nya jobb och nya företag avgörs av befolkningens kunskaper och kompetens. För att hantera risken för en ökande strukturell arbetslöshet bland dem som har låg utbildning eller en utbildning som inte är relevant, krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och trygghetssystem som kan utgöra bryggor från de gamla till de nya jobb som växer fram. Det krävs en arbetslinje som vilar på en utbildningslinje. Utbildning är viktigt både för individens frihet, trygghet och möjligheter till jobb och för samhällets förmåga till omställning, utveckling och tillväxt. Inom EU vill vi se en politik som öppnar dörrar för livslångt lärande med återkommande möjligheter för alla att lära nytt. Det behövs investeringar i kunskap av hög kvalitet på alla nivåer – från grundläggande utbildning till spetsforskning. Detta synsätt bör också präglade EU:s budgetarbete.
- Bekämpa social dumpning och konkurrens genom låga löner: Rörlighet över gränserna och öppenhet inför invandring är viktiga drivkrafter för ekonomisk utveckling. Därför är det angeläget att ge människor möjligheter att röra sig fritt på en europeisk arbetsmarknad. Men detta får inte användas som en förevändning för att pressa arbetstagarnas villkor nedåt. EU bör tydligare agera mot handel med människor för arbetskraftsexploatering. Domslut som de i Laval- och Rüffertfallen m.fl. visar att marknadskrafternas frihet har fått företräde framför de fackliga organisationernas möjlighet att hävda rimliga arbetsvillkor för sina medlemmar. En sådan utveckling innebär även problem med konkurrensneutralitet mellan företag på samma marknad. EU bör anta ett juridiskt bindande protokoll som tydliggör fackliga rättigheter.
- Jämställdhet mellan kvinnor och män: Allt fler kvinnor förvärvsarbetar. Deras sysselsättningsgrad är emellertid fortfarande lägre än männens, trots att fler kvinnor än män studerar och har en universitetsexamen. Den finansiella krisen och budgetnedskärningar i dess spår riskerar att drabba kvinnor särskilt hårt då kvinnor inom EU utgör två tredjedelar av de anställda inom vård, skola och omsorg. Dessutom

- löper kvinnor också generellt sett en större risk att drabbas av fattigdom och låga pensioner. Kvinnor som tillhör minoriteter drabbas ofta av flerfaldig diskriminering på grund av både etnisk tillhörighet och kön. Principen om lika lön för lika arbete tillämpas inte inom EU. Kvinnornas timlön är fortfarande i genomsnitt 17,8 % lägre än männens, vilket tyvärr verkar vara en stabil siffra. Kvinnor är fortfarande starkt underrepresenterade på topposter inom näringslivet och politiken, trots att andelen kvinnor har ökat under de senaste tio åren. Fördelningen av familjeansvaret är fortfarande mycket ojämlig. Medlemsländerna inom EU behöver prioritera en väl utbyggd barnomsorg av hög kvalitet till en låg avgift, en fungerande äldreomsorg, en föräldraförsäkring och insatser mot könsdiskriminering på arbetsmarknaden. Det kräver en intensifierad kamp för en jämställd arbetsmarknad. Skatte-, familje- och näringspolitiken ska premiera arbete och företagande bland kvinnor – inte leda till att kvinnors sysselsättningsgrad sjunker. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för att framgångsrikt nå de mål som sätts upp i Europa 2020-strategin.
- Den demografiska utmaningen: Medlemsländerna inom EU går mot en allt högre andel äldre i befolkningen. Allt färre ska försörja allt fler. För att vi ska kunna konkurrera på en allt hårdare global marknad krävs det att allt fler arbetar mer och längre. Därför måste arbetsvillkor och arbetsmiljö utformas så att människor inte slits ut i förtid i arbetslivet. En förbättrad arbetsmiljö förutsätter insatser mot social dumpning och starka fackliga organisationer.

Aviserade lagstiftningsinitiativ 2011

Utstationeringsdirektivet

Rörlighet över gränser och öppenhet inför invandring är viktiga drivkrafter för ekonomisk utveckling. Men detta får inte användas som en förevändning att försämra arbetstagarnas villkor. För oss socialdemokrater är det självklart att de som arbetar i Sverige ska ha lika lön och lika villkor – oavsett varifrån de kommer. Svenska kollektivavtal ska gälla alla som arbetar på den svenska arbetsmarknaden. Eftersom det finns en uppenbar risk för social dumpning och successivt sänkta löner är utstationeringsdirektivets utformning helt central för att säkerställa likvärdiga villkor för alla anställda i ett land.

När utstationeringsdirektivet antogs av Europaparlamentet och ministerrådet rådde en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en lägsta nivå för de löne- och anställningsvillkor som ett värdland kan kräva. EU-domstolen har dock i sina domar valt att tolka direktivet som ett tak, dvs. att domstolen har angivit en högsta nivå för de villkor som kan avkrävas ett gästande företag. Därför krävs nya politiska initiativ för att säkerställa karaktären av minimidirektiv så att likabehandling av löntagare kan garanteras.

Domarna i Laval- och Rüffertmålen berör hela den europeiska arbetsmarknaden och har lett till stor oro och obalans i Europa. EU-domstolen har slagit in på en väg där löne- och anställningsvillkor blir ett konkurrensmedel i Europa. Det initiativ som kommissionen aviserat om en översyn av utstationeringsdirektivet måste leda till att de inskränkningar av de fackliga rättigheterna som domarna i Laval- och Rüffertmålen gav upphov till elimineras.

Arbetsstidsdirektivet

Arbetstidens omfattning och förläggning är en grundläggande fråga för arbetstagarnas villkor och hälsa. Vi socialdemokrater har därför varit tillskyndare av ett arbetsstidsdirektiv som omfattar hela arbetsmarknaden inom EU och motsatt oss den s.k. opt out-möjligheten. Det nu gällande arbetsstidsdirektivet innehåller en opt out-möjlighet som i dag utnyttjas av allt fler medlemsländer; i många länder är det en direkt reaktion på hur domstolen tolkat reglerna om jourtjänstgöring.

Kommissionens aviserade översyn presenteras som två möjliga vägar: en mer begränsad översyn som framför allt skulle gälla jourtjänstgöringen och opt out-möjligheten eller en mer omfattande översyn som skulle gälla i princip hela direktivet. Vi socialdemokrater förordar en begränsad översyn av direktivet och förutsätter att parterna ges en viktig roll i denna översyn.

Det är helt nödvändigt att kvinnornas arbetskraftsdeltagande kan öka inom EU och att fler äldre stannar kvar längre i arbetslivet. Vi vill dock markera att vi inte alls delar kommissionens uppfattning att detta skulle motivera, eller underlättas av, en svagare reglering av arbetstiden. Tvärtom menar vi att ju svagare ställning på arbetsmarknaden vissa grupper av anställda har, desto viktigare är det att det finns regler som säkrar löntagarnas villkor.

2. Avvikande mening (MP)

Mehmet Kaplan (MP) anför:

EU ska enligt det nya fördraget verka för en social marknadsekonomi. Väl fungerande marknader, utbildning, en aktiv välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik ska tillsammans bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och jobbskapande.

En grön omställning är tydligt kopplad till skapandet av nya framtidsjobb – det behövs en Green New Deal på EU-nivå. Nya jobb kan skapas i bl.a. miljötekniksektorn genom energieffektiviseringar, satsningar på förnybara energikällor och investeringar i utbyggnad av utsläppssnål kollektivtrafik. Miljömässigt sunda och produktiva arbeten är grunden för uthålligheten i tillväxten. Den nordiska modellen visar att det är möjligt att skapa samhällen som är både ekonomiskt och socialt framgångsrika samtidigt som miljömässiga krav hålls på en hög nivå. I det sammanhanget är det

också centralt att EU:s medlemsländer bedriver en aktiv politik för att stimulera framväxten av små och medelstora företag. Det är där potentialen att driva fram en utveckling mot nya, gröna jobb är störst. Det bör därför bli enklare att starta och driva företag, även över nationsgränserna. Klimat- och jobbpolitik går hand i hand.

Politik ska handla om att möjliggöra för människor att forma sitt eget liv. I detta ligger självfallet även en stark strävan efter att ge människor möjlighet att röra sig fritt på en öppen arbetsmarknad i EU-området. Men målet om en integrerad arbetsmarknad i EU får inte användas som en förväändning för att pressa arbetstagarnas villkor nedåt. Behov av ständig omvandling ska balanseras mot grundläggande rättvisepprinciper. Det är inte acceptabelt att löntagare diskrimineras och får lön beroende på varifrån de kommer. Lika lön för lika arbete enligt lagar och avtal är en princip som ska gälla i hela EU. Fall som Laval och Rüffert visar att hänsynen till den inre marknaden på ett olyckligt sätt har fått företrädere framför fackens möjlighet att hävda rimliga arbetsvillkor för sina medlemmar. Här riskerar den svenska regeringens passivitet att ytterligare försvaga löntagares rättigheter i Sverige och andra EU-länder.

Värnet av EU:s gemensamma arbetsmarknad får heller inte tas till intäkt för att stänga Europas gränser för människor utanför unionen som vill komma hit och arbeta. Tack vare det nya regelverk – utan onödig protektionism och hinder – som vi i Miljöpartiet genomdrivit tillsammans med regeringen har Sverige nu en modell för arbetskraftsinvandring som det vore välkommet om även andra EU-länder anammade. Denna öppenhet för arbetskraftsinvandring bör emellertid också kompletteras med en integrationspolitik som är mer framgångsrik än den som tidigare och nuvarande svenska regeringar fört.

Jag kan ställa mig bakom en del av de synpunkter som utskottsmajoriteten framför, exempelvis när det gäller arbetsmiljö, funktionsnedsatta och jämställdhet. Jag vill också i likhet med majoriteten understryka att medlemsländerna själva måste behålla ansvaret för merparten av sysselsättningspolitiken och välfärdspolitiken. Den öppna samordningsmetoden på arbetsmarknadspolitikkens område får inte utvecklas i riktning mot ökad styrning och kontroll från EU-institutionerna. Den bör även fortsättningsvis ha karaktären av ett utbyte av goda erfarenheter, med tanke på att arbetsmarknadspolitiken ser så olika ut i de 27 länderna. Dessa olikheter är något vi ska respektera och dra fördel av i stället för att se som problem.

Jag kan liksom majoriteten välkomna delar av det flaggskeppsinitiativ för att bekämpa ungdomsarbetslöshet som EU-kommissionen aviserar. Det finns emellertid anledning att tydligt markera att en del av förslagen, exempelvis tankarna om europeiska studielån och en ”ungdomsgaranti” på EU-nivå, inte är önskvärda. Erfarenheterna av den svenska regeringens ungdomsgaranti, som alltmer kommit att bli en innehållslös förvaring utan någon som helst garanti för deltagarna att erbjudas aktiviteter som leder till arbete, förskräcker.

3. Avvikande mening (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Grunden för välfärd och trygghet är arbete. Av den anledningen tar Sverigedemokraterna sikte på att nå ett mål om full sysselsättning och vill samtidigt motverka såväl den borgerliga regeringens lönedumpningspolitik som vänsterkartellens bidragsslinje. Det behövs ett fullständigt politiskt nytänkande för att bryta den långsiktiga utvecklingen med permanent hög arbetslöshet. Varaktigt hög sysselsättning och låg arbetslöshet skapas framför allt genom att den svenska konkurrenskraften stärks i ett globalt perspektiv och i ett EU-perspektiv.

En mer ansvarsfull invandringspolitik är en viktig faktor för att klara sysselsättningen. Den närmast oreglerade arbetskraftsinvandringen från länder utanför EU är felaktig. Invandringen måste kraftigt begränsas för att inte fylla på det redan befintliga överutbudet av arbetskraft. Detta överutbud bidrar starkt till att den svenska arbetslösheten – inte minst ungdomsarbetslösheten – fortfarande ligger på en alldeles för hög nivå. I en eventuell framtida situation av allmän och långvarig brist på arbetskraft förespråkar vi införandet av ett gästarbetarsystem baserat på tillfälliga arbetstillstånd.

Men dagens arbetskraftsinvandring är också ett problem för invandrarna själva. Arbetsmarknaden för arbetskraftsinvandrare fungerar på ett sådant sätt att de som kommer hit känner stark otrygghet. Arbetskraftsinvandrarna är i arbetsgivarens våld och har inga alternativ. Denna situation har uppstått genom det nya regelverk som i praktiken tillåter att arbetsgivaren själv bestämmer vem man ska anställa, varifrån och när.

Centralt är i detta sammanhang att besluten om hur den svenska invandringspolitiken ska utformas måste fattas i den svenska riksdagen. Vi anser att svenska löntagare måste kunna känna sig trygga med att deras intressen står i främsta rummet och att deras rättigheter inte spelas bort i överenskommelser i slutna rum inom EU-systemet. I vårt Sverige går jobben till inhemsk arbetskraft i första hand.

Vi Sverigedemokrater vänder oss därför mot tanken om att skapa en allt tätare integration av såväl arbetsmarknads- som invandringspolitiken mellan EU:s medlemsländer. Denna tanke genomsyrar den europeiska sysselsättningsstrategin och Europa 2020-strategin liksom kommissionens arbetsprogram. Sverige bör vara öppet för att lära av goda exempel i andra europeiska länder, men det ska ske genom ett frivilligt samarbete mellan suveräna stater, inte genom överstatligt beslutsfattande.

När det gäller de initiativ som kommissionen aviserar i sitt arbetsprogram vill vi särskilt trycka på behovet av en översyn av regelverket och tillsynen när det gäller utstationeringsdirektivet och arbetstidsdirektivet.

Vi sverigedemokrater är för att Sverige ska vara en del av EU:s inre marknad. Det innebär inte bara fri rörlighet för varor och tjänster utan även för arbetskraft. Svenska ungdomar kan åka till London och Madrid och arbeta. En polsk byggjobbare kan mycket väl komma till Sverige och arbeta för svenska löner och enligt svenska avtal. Det motsätter vi oss inte.

Men med EU:s nuvarande regelverk, i synnerhet utstationeringsdirektivets utformning, riskerar man en utveckling där svenska löntagare utkonkurreras av utländsk arbetskraft med betydligt sämre löner och andra villkor. Vi anser att fokus i fråga om utstationeringsdirektivet måste vara att få till stånd regler, en tillämpning och en tillsyn som inte missgynnar inhemska företag och inhemska företags anställda i konkurrens med utstationerade företag och personal. Nuvarande regelverk missbrukas när det gäller löner och andra ersättningar, arbetsmiljölagstiftning och arbetstidslagstiftning. Ingångna kollektivavtal följs inte.

När det gäller omarbetningen av arbetstidsdirektivet måste siktet vara inställt på att förhindra att regelverket verkar hämmande dels på tillväxt och sysselsättning, dels på människors möjlighet att genom eget arbete få en bättre livssituation.

4. Avvikande mening (V)

Josefin Brink (V) anför:

I många medlemsstater har arbetslösheten sedan länge varit hög, även i goda konjunkturer. Den genomsnittliga arbetslöshetsnivån är nu omkring 10 %. Det är oacceptabelt. Arbetslöshetsnivån måste ned, och sysselsättningsgraden måste öka kraftigt. Särskilt fokus bör läggas på att öka kvinnors möjligheter att förvärvsarbeta och på att undanröja diskriminerande strukturer som stänger människor ute från arbetslivet. Målet om full sysselsättning måste prioriteras.

Kommissionens arbetsprogram för 2011 är inriktat på att påskynda återhämtningen efter finanskrisen. Till de huvudprioriteringar som anges hör att återskapa tillväxt och sysselsättning. Tillväxten ska vara smart, hållbar och gynna alla. Vänsterpartiet vill poängtera att det förutsätter en arbetsmarknad med goda anställnings- och arbetsvillkor där fackliga rättigheter respekteras.

Till skillnad från utskottsmajoriteten som reservationslöst bejakar vad de kallar "nödvändiga strukturförändringar" är jag bekymrad över EU-kommissionens agerande i samband med budgetsaneringen. EU-kommissionen har ingripit direkt på arbetsmarknaden i de medlemsstater som beviljats stöd-lån från EU och IMF, utan hänsyn till tidigare försäkringar om självständighet för arbetsmarknadens parter, den sociala dialogens vikt och att EU inte ska lägga sig i lönebildningen. EU-kommissionen har kört över arbetsmarknadens parter med sina påbud till euroländer i kris att bl.a. genomföra lönesänkningar i strid med gällande kollektivavtal. Det är ett oacceptabelt angrepp på självbestämmandet för arbetsmarknadens parter och de fackliga rättigheterna som går långt utöver kommissionens befogenheter.

Vänsterpartiet konstaterar också att i de flaggskeppsinitiativ på sysselsättningsområdet som kommissionen presenterat finns förslag till insatser som inkräktar på medlemsstaternas och parternas suveränitet i fråga om arbetsrätt och lönebildning.

Det är mer angeläget än någonsin att ett juridiskt bindande socialt protokoll för EU antas, som slår fast att grundläggande fackliga rättigheter såsom förhandlings- och konflikträtt samt rätten att fritt teckna kollektivavtal gäller inom unionen. I det sociala protokollet ska det också fastställas att grundläggande mänskliga rättigheter, så som de definieras i ILO-konventioner och Europakonventionen, har företräde framför ekonomiska intressen.

Jag vill också markera Vänsterpartiets ståndpunkt när det gäller de två lagstiftningsinitiativ som kommissionen har för avsikt att genomföra 2011.

Utstationeringsdirektivet

När EU:s utstationeringsdirektiv antogs av EU-parlamentet och ministerrådet fanns en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en miniminivå, ett golv, för de löne- och anställningsvillkor som kan krävas av ett värdland. EU-domstolen har i ett antal domar, bl.a. Laval- och Rüffertdomarna, i stället tolkat direktivet som ett tak – domstolen har angivit en maximinivå för vilka villkor som kan krävas av ett gästande företag. Denna tolkning innebär att utstationerad arbetskraft riskerar att utsättas för diskriminering och att arbetsmarknaden utsätts för en press nedåt mot lägre löner och sämre anställningsvillkor.

José Manuel Barroso lovade, innan han omvaldes för en andra period som EU-kommissionens ordförande, att inte bara se över tillämpningen och genomförandet av utstationeringsdirektivet utan också tolkningen. Av EU-kommissionens arbetsprogram framgår att översynen inte kommer att omfatta själva tolkningen, utan endast tillämpningen. EU-domstolens tolkning att direktivet i praktiken utgör ett tak kommer därmed att fortsätta gälla.

Laval- och Rüffertdomarna skapar stor osäkerhet på arbetsmarknaden inom hela EU. Vänsterpartiet anser att översynen av utstationeringsdirektivet måste leda till att de inskränkningar av de grundläggande fackliga rättigheterna som dessa domar innebär elimineras. Revideringen av utstationeringsdirektivet måste leda till att karaktären av minimidirektiv säkerställs så att likabehandling av löntagare kan garanteras.

Arbetsbetsdirektivet

EU:s arbetsbetsdirektiv syftar till att säkerställa arbetstagarnas skydd när det gäller en lägsta nivå för dygnsvila, veckovila och pauser samt rätt till begränsning av veckoarbetstiden och nattarbete. Målet är att skydda arbetstagarnas hälsa och förhindra konkurrens mellan länderna som bygger på dåliga arbetsvillkor. Direktivet är därför av betydelse för alla arbetstagare i EU:s medlemsstater.

När det nuvarande direktivet beslutades 1993 gavs en möjlighet att förhandla bort grundregeln om högst 48 timmars arbetsvecka genom individuella undantag, s.k. opt out. År 2000 var Storbritannien den enda medlemsstat som utnyttjade denna möjlighet. I dag utgör det individuella undantaget ett stort och växande problem. Hela 16 länder tillämpar nu undantaget.

Vänsterpartiet förespråkar en begränsad översyn av arbetstidsdirektivet med avsikt att avskaffa opt out-möjligheten. Det ska inte vara möjligt att förhandla bort grundläggande skyddsregler. Skyddet mot ohälsosamma arbetstider måste stärkas för arbetstagarna i medlemsstaterna.